

ОДЕСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС “НАДІЯ”: ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В основі філософії оновлення української школи лежать положення, зафіксовані в Міжнародній декларації про захист прав дитини, що передбачає його право на життя, захист, розвиток і свою думку. Реалізацію таких положень, безсумнівно, повинні забезпечити держава, суспільство, батьки і школа. Особлива роль навчально-виховної установи складається у створенні умов для становлення особистості вільної, освіченої, культурної, етично і фізично здорової, готової до подальшого саморозвитку і самовдосконалення.

Становлення такої особистості, на наш погляд, може бути досягнуте школою, якщо вона стане для кожної дитини такою, що розвиває її природні здібності, потреби й інтереси. А для цього сама школа повинна працювати в режимі розвитку.

Розвиток особистості людини проходить довгий шлях. Починається він у дошкільному віці з того моменту, коли дитина навчається свідомо управляти своєю поведінкою, частково передбачувати результати своїх дій як у стосунках з дорослими, так і у відносинах з однолітками. Але особливо результативним він виявляється у шкільному віці у зв'язку зі зміною соціального положення дитини і впливом на нього навколишнього середовища. Аналізуючи десятирічний досвід роботи педагогічного колективу ОНВК “Надія”, що здійснює на практиці принцип безперервності і спадкоємності в розвитку особистості дитини, ми на практиці пересвідчилися в залежності рівня дошкільного розвитку і шкільного навчання. Досвід роботи підтвердив положення відомих психологів (Л.С.Виготський, С.Л. Рубінштейн, Г.С.Костюк, А.Н.Леонтьєв та ін.) про розвиток особистості в діяльності. Саме в ході діяльності відбувається привласнення або засвоєння дитиною людського досвіду. Але однієї діяльності тільки дитини при цьому недостатньо. Особистість дитини може розвиватися в умовах спільної діяльності дорослих і дітей і під постійним керівництвом дорослих, які по мірі розвитку особистості дитини повинні надавати йому можливість діяти все більш самостійно. Саме на таку роботу настроний весь педагогічний колектив комплексу.

ОНВК “НАДІЯ” сьогодні – це цілісна динамічна відкрита система, яка об'єднала педагогічний процес дитячого садка і школи та надала можливості для найбільш чіткого вираження і самоствердження кожної особистості.

Освітньо-виховна робота, на нашу думку, вимагає того, щоб усі її складові, підходи, методи й форми її реалізації сприяли більш тісному контакту з навколишнім світом, виходу його за межі своїх внутрішніх переживань, розширювали соціум безпосереднього оточення, збагачували спектр міжособистісного спілкування, створювали умови для самооцінки й самовідчуття свого значення, а тим самим для виявлення “Я-концепції”.

Розв'язуючи проблеми підвищення якості освіти, ми передусім звертаємо увагу на виховний аспект цього процесу, а саме: його перебудову й удосконалення на основі новітніх технологій. Створення відповідного культурного середовища як освітнього простору, спрямованого на формування духовно-моральних цінностей і здорового способу життя всіх суб'єктів навчально-виховного процесу, що може забезпечити достатні умови для навчання й виховання кожної особистості в ОНВК “Надія”.

Метою виховного процесу у нашому ОНВК є не формування певних визначених якостей, а розкриття, вивільнення, реалізація того істинного й неповторного в кожній особі, що й визначає її як особистість.

Виходячи з цього, ми прагнемо збалансувати в навчально-виховному процесі духовне, морально-етичне, патріотичне, правове, естетичне та екологічне виховання дітей дошкільного і шкільного віку. Ми переконані, що тільки інтеграція соціально-виховних зусиль єдиного педагогічного колективу, батьків і громадськості забезпечить кожному вихованцю створення розвиваючого середовища.

На підставі якісного аналізу попередніх досліджень ми зробили спробу спрогнозувати діяльність педагогічного колективу на найближчі 10-12 років. Основним принципом діяльності залишається безперервність і спадкоємність в розвитку особистості дитини.

На перше місце ми ставимо вимогу, пов'язану з дитиною. Вихованець дошкільної установи і школи реалізовує своє право на отримання освіти і розвитку, відповідного його інтересам, потребам, здібностям і можливостям. З цією метою вже на попередніх етапах експериментальної роботи ми використали метод вивчення особистості дітей, перехідних з дитячого саду в школу першого рівня. На основі отриманих даних повинна будуватися робота з дітьми на всіх етапах його просування.

У зв'язку з цим і вихователь, і вчитель повинні бути готові до виконання своєї функції бути організуючим і стимулюючим початком в становленні і розвитку особистості кожної дитини. Для цього передусім повинна бути змінена парадигма про його роль: він не просто джерело інформації, а головним чином організатор навчально-пізнавальної діяльності дитини. Задача педагога полягає в мотивованому управлінні навчанням, в процесі якого здійснюється духовний і фізичний розвиток дітей, оволодіння знаннями, самовизначення, підготовка до самовдосконалення і саморозвитку в системі безперервної освіти. Реалізація цієї парадигми вимагає серйозної роботи з вчителем і вихователем, наданні ним допомоги в зміні своєї ролі і ролі вихованця і учня в процесі навчання.

Учитель, який прагне розвивати себе, організувати своє професійне зростання, повинен передусім уміти “усвідомлювати особливості своєї особистості” (Т. Шамова).

У структурі особистості вчителя виділяють різні види спрямованості. Особлива увага в роботі педагогічного колективу ОНВК “Надія” приділяється розвитку педагогічної спрямованості. Вона повинна виражатися не тільки в прагненні стати вчителем, але і залишатися вчителем, здатним долати всі перешкоди і труднощі в своїй роботі. Цьому сприяє створення творчої атмосфери в колективі однодумців. У ОНВК “Надія” творчість поступово стає об'єктивною необхідною стороною труда кожного педагога. Пошук і знаходження нового ведуть до “відкриття себе”. Для одних це новий хід уроку, створення атмосфери творчості на уроці; для інших це нові методи і організаційні форми навчання; для третіх – відомі, але доведені до досконалості, форми спілкування з дітьми.

Важливо, щоб у вчителя, вихователя складалася об'єктивна “Я – концепція”. У цьому випадку він відчуває себе комфортно і сприймає учнів і колег через призму розуміння і доброзичливості. Саме від того, як кожний педагог усвідомлює і приймає задачі колективу загалом, наскільки він розкриває свій творчий потенціал, залежить кінцевий результат педагогічного експерименту і весь хід навчально-виховного процесу. Необхідно навчити вчителя будувати навчання так, щоб дитина вчилася сама, а вчитель здійснював мотиваційне управління цією діяльністю.

Задачу директора комплексу ми бачимо в тому, щоб він міг створити сприятливі умови, при яких кожний педагог постійно розвиває і реалізовує свої професійні можливості і особистісні якості.

Навчально-виховна установка може розвиватися, якщо його колектив буде в постійному пошуку, забезпечуючи створення і дослідження інновацій в навчально-виховному процесі і в управлінні.

Сам зміст пошукової діяльності повинен бути актуальним для кожного педагога і колективу загалом. Саме пошуковий характер діяльності педагога вихователя формує у нього потребу в самоосвіті, прагнення до вивчення передового досвіду.

У процесі рішення багатопланових задач необхідно приділяти особливу увагу стилю відносин між членами колективу. У основі цих відносин повинна бути співпраця і по вертикалі: між вчителями і учнями, вчителями і адміністрацією; і по горизонталі: на рівні керівництва, педагогів, учнів.

Як ми бачимо шляхи створення школи розвитку, перекладу її в ту, що розвиває і що розвивається?!

Передусім – це прогностична робота. Під прогнозом ми розуміємо імовірнісний варіант майбутнього стану керованого об'єкта. Прогноз це науково-аналітичний етап процесу довгострокового розвитку учбово-виховної установи. Значення прогнозування ми бачимо у виявленні перспективних проблем, що підлягають рішенню (пошукове прогнозування), і у визначенні шляхів досягнення передбачуваних результатів (нормативне прогнозування). Тільки на основі прогнозу можна визначити концепцію розвитку такого складного механізму як єдиний комплекс “дитячий сад школа”

Другим кроком є облік і реалізація на практиці нових підходів до школи-комплексу, нового погляду на нього. Нові підходи до ОНВК виражені в його цілях, новизна яких полягає, по-перше, в їх гуманістичній орієнтації; по-друге, у підвищенні відповідальності особистості не тільки перед державою, але й перед сім'єю; по-третє, в необхідності готуватися до співпраці і взаєморозуміння з людьми; по-четверте, вже на шкільній лаві учневі треба допомогти самовизначатися. Школа, на наш погляд, повинна підготувати випускника до включення в систему безперервної освіти, сформувавши пізнавальні потреби і уміння задовольняти їх своїми силами. Зміна цілей школи приводить до зміни змісту освіти, методів і форм навчання. І цей процес вже набирає силу в ОНВК «Надія»

Кінцевий результат ми бачимо в демократизації всього життя ОНВК “Надія”. Демократизація завжди пов'язана з вибором. На даному етапі ОНВК “Надія” вибирає шляхи, способи свого подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Виготський Л.С.* Педагогическая психология. / Под ред. В.В.Давыдова. – М., 1991.
2. *Леонтьев А.Н.* Избр. психологические произведения. – М., - 1993. – Т. 1.
3. *Шамова Т.И.* Менеджмент в управлении школой. – М., 1992.

